

Kirjallisuutta

Äidinkielen opettajain liiton vuosikirjat III ja IV

Sen jälkeen kun lehtori Urho Tuomola esitteli v:n 1954 Virittäjässä ss. 331—335 Äidinkielen opettajain liiton II vuosikirjan, on mainittu järjestö julkaissut jo III:n vuosikirjansa v. 1955 ja IV:n keväällä 1956. Ilmestymisen säännöllisyys on ilahduttava merkki oppikoulujemme äidinkielen opettajain jatkuvasta monipuolisen ammattitoimintansa harrastuksesta. Erityisen kiitoksen ansaitsee yliopettaja, fil. toht. AIMO TURUNEN, joka edelleen on ripeästi ja asiantuntevasti hoitanut vuosikirjojen toimittajan tehtävät; III vuosikirjaan hän on tallettanut mm. valtaosan lokakuussa 1954 pidetyistä äidinkielen opettajain kokouspäivien esitelmistä ja alustuksista sekä päivien pöytäkirjan ja jäsenluettelon.

Nyt esiteltäviksi tulevien vuosikirjojen sisällystä tarkastellessaan johtuu tietysti monenlaisiin ajatuksiin ja arviointeihin. Erityisesti tuntuu äidinkielen opettajain mielenkiinto näinä vuosina kohdistuneen suullisen ja kirjallisen esitystaidon kehittämiseen. Tämä tuskin tapahtunee — ainakaan pelkästään — sen vuoksi, että nämä opetuksen alat olisi viime vuosikymmeninä laiminlyöty. Asiantaitahan on pikemminkin päinvastoin, varsinkin ainekirjoituksen osalta. Esitystaidon keskeinen asema voi johtua, paitsi aina taustalla hämmöttävästä ylioppilastutkinnosta ainekirjoituksiin, myös koulunuorisomme entisestään lisääntyneestä aktiivisuudesta ylipäänsä koulun elämässä; ajateltakoon esim. erilaisiin kerhoihin, vapaaehtoiseen urheiluun ja voimistelun sekä koululaiskirjeenvaihtoon

osallistuvien lukumääriä. Opettajat taas ovat ehkä viime vuosina saaneet käsiinsä paljonkin herätteitä antavaa luettavaa, sekä kotimaista että vieraskielistä, esitystaidon eri aloilta ja joutuneet äidinkielen opettajain päivillä usein puntaroimaan tähän alaan liittyviä ongelmia. Voimakkaimpia kannustimia lienee se, että opettaja työskennellessään esitystaidon hyväksi varsin helposti kokee välittömästi työnsä tulokset.

Hyvä näin. Erittäin hyvä, jos esitystaidon kehittämiseen liittyy oppilaissa myös riittävästi nöyrää vastaanottamisen, kuuntelemisen ja kirjallisuuden lukemisen halua. Ilman tätä näennäisesti passiivista ravinnon saantia voi aktiivisuus viedä useita oppilasyksilöitä pintapuoliseen ja ennenaikaiseen itsevarmuuteen.

Liiton III vuosikirjassa käsitellään esitystaidon eri puolia viidessä kirjoitelmassa. Prof. E. A. Saarimaa valaisee havainnollisin ja pätevästi valituin esimerkein (mm. kuusi yo-ainetta) ylioppilasaineiden arvostelemista, eritoten arvostelun perusteita, kirjoituksessaan »Ylioppilasaineiden arvostelemisesta». Hänen selontekonsa on samalla vastaus niille 21 helsinkiläiselle suomen kielen lehtorille, jotka keväällä 1954 olivat yökirjoitusten jälkeen lähettäneet Äidinkielen opettajain liitolle kirjelmän, jossa olivat pyytäneet liiton hallitusta kääntymään yo-tutkintolautakunnan puoleen selvityksen saamiseksi äidinkielen yo-kokeen arvosteluperusteista.

Fil. toht. Aulis Ojajärvi (nyk. yliopettaja) on tarttunut aiheeseen »Puhkasvatus uudesta näkökulmasta».

Hän huomauttaa aiheensa rajoituksesta: puhekasvatuksesta hän eliminoi syrjään esim. ilmeikkään lukemisen ja lausunnan opetuksen, vaikka myöntää niidenkin palvelevan puhekasvatusta: »— — — lausuja esittää toisen luomaa, puhuja taas omaansa». Tämän rajankäynnin jälkeen kirjoittaja esittää, aikaisempia kysymyksen selvittelyjä unohtamatta, varsin luotetavilta tuntuvin psykologisin perusteluin ajatuksiansa ja huomioitansa puhutun sanan sekä aiheiden valinnasta että valmistustavasta ja suosittelee kertomus- ja esitelmätehtävien lisäksi tietysti myös extempore-esityksiä sekä keskustelukysymyksiä. Kirjoituksensa lopussa toht. Ojajärvi vielä esittää oppikoulun eri asteille harjoitsemansa puhekasvatuksen ohjelman.

Erikoiskysymyksen on lehtori Vuokko Raekallio-Teppo ottanut käsitelläkseen kirjoituksessaan »Kirje oppikoulun äidinkielenopetuksessa». Hän on käynyt asiaansa ymmärtääkseni avarakatseisesti ja voi opettajakokemuksiensa pohjalta sekä eräiden aputeosten nojalla antaa erittäin hyödyllisiä viitteitä ao. tehtävän hoitamisesta oppikoulussa siten, että kirjeen merkitys käytännöllisessä elämässä (mm. liike- ja virka-asioissa) ja myös sivistyshistoriallisesti joutuu sille kuuluvaan arvoon.

Lehtori Katri Oksanen on kirjoittanut aiheesta »Ryhmäopetuksen kokeilua äidinkielen tunneilla». Hänen tarkastelunsa pohjautuu, eräiden kotimaisten teosten ohella, erityisesti englantilaisen C. M. Flemingin kirjaan kokeiluista, joita suoritettiin eräässä Lontoon tyttökoulussa ja vapaassa kerhotyössä vv. 1947—48. Sitä paitsi kirjoittajalla oli tilaisuus heinäkuussa 1954 kuulla Lontoon yliopiston kesäkurseilla Flemingin virkaveljien mielipiteitä ryhmätyöstä

ja ko. kokeilusta. Lopuksi hän esittää eräitä omia kokeilujaan sekä suullisen että kirjallisen esityksen alalta, tosin lisäksi myös kirjallisuuden, vieläpä kieliopinakin käsittelystä. Kirjoitukselle on ominaista varovainen, mutta varmaankin varteenotettava harrastuminen kyseiseen työskentelytapaan; kirjoittaja tuskin on ampunut yli maalin.

Jonkin verran kosketellaan esitystaidon, etupäässä suullisen, opettamista myös niissä kahden englantilaisen teoksen selostuksessa, jotka on esitetty konferenssialustuksina Tyttönormaalilyseossa kevätlukukaudella 1955. Yhteisenä otsikkona on »Piirteitä kirjallisuuden opettamisesta Englannin kouluissa». Maisteri Otto Aho on selostanut T. W. Sussamin tutkielman »Poetry and the Teacher» (Lontoo, 1949) ja maisteri Ritva Kiviniemi E. H. Grassamin teoksen »The Teaching of Literature» (Glasgow, ei painovuotta). Kummassakin liikutaan varsinaisesti keskikouluasteella, ja pääaiheen yhteydessä on auottu eräitä valaisevia linjoja esitystaidon asemaan kirjallisuuden lukemisessa. Edellisessä selostuksessa mainitaan mm. tuloksia lähes 5000 koululaisen vastauksista, kun piti merkitä runouden lukemisen, runonlausunnan, runon ulkoa opettelemisen, suorasanaisten kertomuksen lukemisen, näytelmässä esiintymisen ja ainekirjoituksen suosituimmuusjärjestys. Jälkimmäisen selostuksen loppupuolella esitetään eräitä Grassamin hyödyllisiä huomautuksia luetun johdosta sukeutuvan keskustelun virittämistä, dramatisoinnista, mahdollisista kirjoitustehtävistä, uudelleen kertomisesta, draamallisesta lukemisesta ja kuorolausunnasta.

Kirjallisuuteen ja sen eri lajien opettamiseen kiinnitetään huomio, paitsi juuri mainittuja englantii-

laisia opaskirjoja selostavissa kirjoituksissa, neljässä muussa. Lehtori Urho Tuomola pohdiskelee kirjoituksessaan »Lyriikan opettamisesta» useita tämän vaativan tehtävän varteenotettavia näkökohtia: oppilaiden taipumuksia, menetelmien yksityiskohtia aina runoantologiain tarkoituksenmukaisesta kokoonpanosta alkaen, kirjallisuuden tutkijain runontulkintoja (Aarne Anttilan, Lauri Viljasen ja Unto Kupiaisen) sekä lopuksi vertaillevan menetelmän etuja. Viimeksi mainittua näkökohtaa kirjoittaja pitää erityisen tärkeänä ja esittelee sen toteuttamismahdollisuuksia. Tärkeimmät ja jo yleisesti tunnetutkin lienevät kuitenkin ne kirjoittajan ajatukset, jotka hän esittää loppukappaleessaan: runouden opettaminen on hyvin henkilökohtaista, ja monet eri menetelmät ovat siinä mahdolliset, kunhan ne ovat kasvatuksellisesti ja runouden harrastamisen kannalta antoisia.

Lehtori Sampo Haahtelan kirjoituksen otsikkona on »Näytelmät kirjallisuudenopetuksessa». Hän lähtee siitä toteamuksesta (tilastoa koulujen vuosikertomuksista), että näytelmiä lukioasteellakin luetaan kouluissamme suhteellisen vähän, ja pohtii tämän ilmiön syitä. Perusteltuaan sitten näytelmien lukemisen kehittävää vaikutusta hän käy käsiksi lukemistapaan ja esittää siinä paljon terveitä ja varmaan opettajain työskentelyä auttavia ajatuksia sekä oman kokemuksensa piiristä että alaa käsittelevästä kirjallisuudesta. Hän pohtii varsinaisen näyttelemisen ja näytelmän seuraamisen merkitystä elämyksenä, mutta tietysti etupäässä näytelmän käsitteilyä koulutunneilla ja ehdottelee mm. aikapulan helpottamiseksi ohjelman vaihtamista eri vuosina: se mm. houkuttelee uudelleen syventymään aiheeseen.

Mielenkiintoisesta kirjallisuuden

erikoisaiheesta on kirjoittanut prof. Rafael Koskimies: »F. E. Sillanpää novellikirjalijana»; samoin dos. Matti Kuusi: »Sananparret ja koulujemme äidinkielenopetus». Edellinen tähdentää Sillanpään novellitaiteen pysyvää arvoista omalaatuisuutta ja esittää siitä sattuvia esimerkkejä. Kirjoituksesta uskoisin olevan hyötyä myös yleensä novellien käsittelylle kouluopetuksessa. Jälkimmäinen taas osoittaa, miten paljon mielenkiintoista, sivistyshistoriallisestikin arvokasta ja yleensä hupaista maustetta sananparsistomme, sopivissa yhteyksissä käsiteltynä, voisi tarjota koulun elämään.

Viime vuosikymmeninä on äidinkielen kieliopin opettamista jouduttu moneen kertaan uudelleen arvioimaan. Yliopettaja Aimo Turunen käy käsiksi tämän alan erittäin paljon puheenaihetta antaneeseen ongelmaan kirjoituksessaan »Onko lauseenjäsennys vanhassa muodossaan aikansa elänyttä?» Osoitettuaan kieliopin opettamisen vain palvelevan äidinkielen opetuksen monipuolista kokonaisuutta hän luo varsin antoisan katsauksen ulkomaiseen, etenkin saksankieliseen lauseenjäsennystä käsittelevään kirjallisuuteen ja siinä viime aikoina, etenkin viime maailmansodan jälkeen, virinneisiin uudistusvirtauksiin (mm. nimet Rahn, Pfeiderer, Glinz, Weisgerber, Jahn). Niissä on sellaista uutta, joka tuoreuttaa ja antaa käytännöllisemmän suunnan meidänkin kiellemme lauseenkäsittelylle: sen tulee palvella myös tyylin kehittämistä tämän sanan laajimmasa merkityksessä. Arvioidaan mm. eri mahdollisuuksia lauseen sisältämän asian ilmaisemiseksi erilaisissa puhetilanteissa: muodon muutuessa jäsentelykin muuttuu; ilmausta voidaan tehostaa tai lieventää, siihen voidaan jotakin lisätä tai karsia siitä

pois. Lähtökohtia tarjoavat esim. erilaiset keskustelun vuorosanat, kirjoitusten yksityiset lauseet tai lausejakot, sanomalehtien, jopa oppikirjojenkin kielenkäyttö. Oppilaiden oma-toimisuuteen voidaan runsaasti vedota.

Etupäässä kieliopin opetukseen liittyy myös prof. Päivö Oksalan kirjoitus »Latinan ja äidinkielen opetuksen rinnakkaispiirteitä». Sen sisältämät periaatteet ovat osittain toiset kuin edellisen kirjoituksen, vaikka Oksalakin tuntee mm. Glinzin uudet lauseenjäsennystä koskevat mielipiteet. Hän esittää koko joukon vastaavuuksia taivutuksen ja lauseopin, vieläpä johto-opin ja äännelakienkin alalta sekä viittaa latinasta saatuihin ns. sivistyssanoihin. Yhtenä kirjoitelman aiheen perusteluna on tietysti jo pitkäaikainen yhteinen äidinkielen ja latinan lehtoraatti.

Vuosikirjan johdantokappaleena on toimittajan avaussanat äidinkielen opettajain kokouspäivien alkaessa 9. 10. 1954, otsikkona »Äidinkielenopetuksesta koulujemme kasvatustekijänä». Se sisältää mm. muistosanat kahdesta tunnetusta äidinkielen opettajasta, jotka kokousvuonna olivat siirtyneet elävien joukosta, nim. Helsingin normaalilyseon yliopettajasta, fil. toht. V. A. Hailasta ja Helsingin suomalaisen yhteiskoulun rehtorista, prof., fil. toht. A. A. Koskenjaakosta.

Äidinkielen opettajain liiton I V v u o s i k i r j a s s a, kuten III:ssakin on viiden kirjoitelman aiheena suullinen tai kirjallinen esitystaito, ja lisäksi kahdessa muussa käsitellään siihen läheisesti liittyviä kysymyksiä.

Yliopettaja Aimo Turunen hahmottelee kirjoituksessaan »Lukeminen ja lausunta äidinkielenopetuksemme työmuotoina» jonkinlaiset normaaliset menettelytavat mainittujen työmuo-

tojen soveltamiseksi koulun eri asteilla, ja ilmenee, että hänellä on runsaan kokemuksensa ja lukeneisuutensa perusteella uuttakin sanottavaa kyseisistä tehtävistä. Erityisenä ansiona pitäisin sitä, että kirjoittaja suhtautuu asioihin avarakatseisesti ja pystyy niin käytännöllisen työnsä kentiltä kuin kirjallisuudesta valikoiden (mm. englantilaisia ja saksalaisia lähteitä) esittämään eri työmuodoille yleensä useampia kuin yhden mahdollisuuden.

Lehtori Yrjö Penttinen suosittelee kirjoitelmassaan »Vähäinen lisä keskusteluun oppikoulujemme puhekasvatuksesta» työväen- ja kansalaisopistojen puhe- ja keskustelupiirien työmuotoja lukioasteelle. Hän on eräässä kansalaisopistossa pitkähkön ajan kuluessa perehtynyt kerholaisten puheharjoituksiin sekä keskustelupiirien alustus- ja puheenvuoro-ohjelmiin. Varsinkin jälkimmäisten soveltamista oppikoulun äidinkielen opetukseen hän pitää suotavana, tietysti huolellisesti suunniteltuina ja taitavasti johdettuina. Oppilaiden olisi annettava itse ehdottaa keskustelun aiheita; sellaisista kirjoittaja mainitsee joitakin esimerkkejä.

Ainekirjoituksen alaan liittyy lehtori Urho Tuomolan tutkiskelu »Lyhennelmä ainekirjoituksen opetuksessa». Kirjoittaja perustelee lyhennelmäopetuksen tarpeellisuutta käytännöllisen elämän (luentojen muistiinpanojen, sanomalehtityön, suullisten selostusten, lehti-ilmoitusten laatimisen yms.) kannalta ja antaa ohjeita tarkoituksenmukaisten lyhennelmien laatimisessa syntyvien erilaisten ongelmien ratkaisuihin: alkuperäistekstin sanamuotoko vai uusi kieliasu, suorako vai epäsuora esitystapa, alkuperäistekstin eri kappaleiden suhteellinen merkitsevyys — siinä muutamia pohdinnan aiheita. Epäilemättä ly-

hennelmän taitaminen voi vaikuttaa terveellisesti ei ainoastaan käytännöllistä toimintaa silmällä pitäen, vaan myös jo koulun ainekirjoituksiin, ainakin niihin, jotka pyrkivät venymään turhan pitkiksi. — Lehtori Sampo Haahtela antaa kirjoitelmasaan »Mitä keksisin aiheiksi lukion aineisiin» tervetulleita herätteitä, jopa suoranaista otsikkoainestakin. Hän nimeää kouluaineiden ja kotiaineiden lisäksi erikseen kirjastoaineet ja selvittelee eri aineityoppien mahdollisuuksia kussakin ryhmässä. Lehtori Haahtela kykenee antamaan monta hyvää käytännöllistä ohjetta valintatyön onnistumiseksi; hän kiinnittää mm. huomiota siihen helpotukseen, minkä opettaja voi kokea tarjotessaan oppilaille ainoastaan aiheen tyypin: oppilaat itse saavat valita lopullisen aiheen (esim. haastattelu- tai referaattityypin alalta). Kirjoittaja esittää ajatuksiaan myös ns. asia-aineiden ja vapaa-aineiden keskinäisestä suhteesta.

Sekä suullisia että kirjallisia esityksiä käsittelee Ruotsin Äidinkielen opettajain liiton vuosikirjaan 1955—56 kirjoittanut Rudolf Körner artikkelissaan »Näkökohtia suullisten ja kirjallisten esitysten aiheenvalinnasta keskikoulussa» (suom. Sampo Haahtela). Hän tähdentää asia-aiheiden merkitystä, mutta varoittaa erikoisaiheista, jotka eivät liity oppilaiden omiin harrastuksiin. Kirjoittaja pitää suotavana — hän vetoaa Ruotsissa v. 1951 annettuihin metodisiin lisäohjeisiin — että soveltuvien lehtiymp. kirjoitusten avulla valmistellaan asia-aiheita. Voidaan tarkastella jotakin malliksi sopivaa kirjoitelmaa (esimerkkinä »Nuoriso ja sarjakuvat») eri puolilta ja sen jälkeen antaa tehtäviä samasta aihepiiristä. — Itse asiassa monet kirjoittajan ehdottamista asia-aiheista ovat meikäläisit-

täin ajatellen oikeastaan yhtä paljon elämys- ja havaintoaiheita. Tarkkaa rajaahan lienee mahdotonta vetää.

Anglosaksilaisen äidinkielenopetuksen päämääriä ja menetelmiä selostaa amerikkalainen äidinkielenopettaja Carl M. Cochran (suom. yliopettaja Sirkka Cronhjort), joka toimi lukuvuoden 1955—56 Helsingin eri kouluissa. Kieliopin ja kirjallisuuden opettamista käsitellessään hän sivuaa myös suullista esitystä ja esittelee erikseen ainekirjoituksessa käytettyjä menetelmiä: — — — »pyrimme saamaan aikaan yhtenäisen, täsmällisen esityksen, jonka jokainen lause on tärkeä.» Hänen ilmaisemansa yleiset äidinkielenopetuksen tavoitteet hyväksyttäneen Atlantin tälläkin puolen: 1) opetettava oppilaat sanomaan, mitä he haluavat ilmaista, ja sanomaan se mahdollisimman tehokkaalla tavalla; 2) opetettava oppilaat selvästi tajuamaan ja arvostelemaan sitä, mitä he äidinkielellään lukevat.

Osittain esitystaidon, osittain kirjallisuuden alueita on leht. Anna Iso-niemi ajatellut kirjoittaessaan »Sanastosta ja sen vaalimisesta». Omien kokeilujensa ja eräiden ulkomaisten opaskirjojen pohjalta lähtien hän on laatinut varsin monipuolisesti asiaa valaisevan katsauksen, jossa on otettu huomioon sanavarastossa tapahtuvat sekä kuoleutumisen että kasvun ilmiöt. Kirjoituksessa on runsaasti tilastolaskelmien tuloksia kouluikäisten sanavarastosta, ja lopuksi siinä esitetään eri mielipiteitä oppilaiden kehittämismahdollisuuksista tällä alalla.

Siltoja tai ainakin sillanpääasemia äidinkielen ja vieraiden kielten opettamisen välillä tarkastelee kouluneuvos Esko Pennanen kirjoitelmasaan »Suomen kieli vieraiden kielten opetuksen perustana». Kun varsinkin äidinkielen kieliopin opettamista on

usein varoitettu tekemästä vieraiden kielten opettamisen »palvelijaksi», lienee äidinkielen opettajille hyödyllistä lukea asiasta niin objektiivisuuteen pyrkivä ja monipuolisesti harkittu esitys, kuin kyseinen kirjoitus on. Sen lopputeeseistä kannattaa erikoisesti mainita jokunen niistä, joissa ilmenee vieraiden kielten opetuksen palvelemisen tuottama voitto myös äidinkielen opetukselle: a) edistämällä oppilaiden yleistä henkistä kehitystä siten, että heidän kielellistä ilmaisukykyään ja sanavarastoaan kehitetään ja rikastutetaan; — — — c) johdattamalla oppilaat ymmärtämään kirjallisuuden ja runouden sisältämiä kauneusarvoja. — Kirjoittaja tähdentää lisäksi sitä, että vieraiden kielten opetus puolestaan voi »auttaa oppilaita syvemmin ymmärtämään äidinkielimme ominaisen luonteen, sen ilmaisurikkauden ja taipuisuuden yhtäläisesti kuin sen rajoituksetkin».

Yhtä kieliopin opetuksen hieman kiistanalaisenakin ollutta kohtaa valaisee erittäin pätevästi Suomen Akatemian Kielitoimiston tunnettu hoitaja fil. toht. Matti Sadeniemi kirjoituksessaan »Eräistä taipumattomista attribuuteista». Lauseenjäsennyspulmiin ja yhdyssanojen kirjoittamis-kysymyksiin on siinä käyty käsiksi niin mielenkiintoa herättävällä tavalla, samalla kertaa helppotajuisesti ja perusteellisesti, rikkaan esimerkkiaineiston pohjalta, että siitä on opettajille varmaan hyötyä laajemmalti-kin kuin vain tämän erikoiskysymyksen käsittelyyn.

Pelkästään kirjallisuuden opettamiseen kuuluvia kirjoitelmia on IV vuosikirjassa ainoastaan kolmen erityisaiheen alalta. Prof. E. A. Saari-maa antaa selonteossaan »Täydennystä Kiven teosten selityksiin» runsaasti tervetullutta aineistoa Kiven

kielen tarkistettuun tulkintaan ja samalla eräisiin hänen sanastonsa muodostumisen ongelmiin. — Lehtori Impi Varsila johdattaa kirjoitel-massaan »Runon kuvia ja musiikkia» lukijansa varsin syvälle lyyrillisen runon rakenteen ja rytmillis-melodi-sen aineksen tajuamiseen. Kyseessä ovat tämänlaiseen tyylin analysointiin eräät erittäin antoisat Kaarlo Sarkian runot. Lehtori Varsila tar-joaa niistä opettajille sievän kimpun hienoja, osuvia huomioita. — Fil.toht. Viljo Nissilä on kirjoittanut artikke-lin »Henkilönnimet äidinkielen ope-tustehtävinä». Näennäisestä aihealan-sa ahtaudesta huolimatta tämä kir-joitelma sisältää yllättävän paljon opetustyöhön kelpoista ja oppilaita kehittävästä aineesta, ei ainoastaan kir-jallisuuden eräiden yksityiskohtien ja herkullisten höysteiden tajuamiseksi, vaan myös nimien sisältämien kult-tuurihistoriallisten arvojen kannalta.

Vuosikirjan päättää tällä kertaa sen toimittajan selonteko »Oppikou-lun pääsyutukinnon äidinkielen kokeet ja niiden perusteella suoritettu tutki-mus». Siinä yliopettaja Turunen, joka on toiminut tavallaan keskushenkilö-nä pääsyutukinnon uudistamistyössä, antaa perinpohjaisen ja luotettavan selvityksen tämän työn vaiheista ja tähänastisista tuloksista.

Äidinkielen opettajain liiton III ja IV vuosikirjojen toimittamistapa ansaitsee varauksettoman tunnustuksen. Näiden teosten avulla, kuten edellistenkin vuosikirjojen, äidinkielen ope-tajat voivat tallettaa ikäänkuin tiivistetyn ydinmehun kaikesta siitä, mitä heidän ja osaksi myös yliopiston piirissä on työtä tehty äidinkielen opetta-mista kehitettäessä. Erityisesti kannattaa kiittää vielä siitä, että vuosi-kirjojen kirjoituksissa on valppaasti seurattu myös ulkomaisia, erityisesti Ruotsin, Saksan ja anglosaksisen

maailman aikaansaannoksia ammatti-alallamme. Miten paljon onkaan täten jo tarjona apuneuvoja niitä kaipaaville, eikä ainostaan vasta-alkaville äidinkielen opettajille! Viimeksi mainitut kenties voivat aluksi tuntea seisovansa suorastaan runsauden pulan edessä. Muistettava kuitenkin lienee, että parhaat menestymisen edellytykset lähtevät kunkin opettajan

omasta persoonallisuudesta: se valikoi, se sulattaa omien luontumustensa mukaisesti kaikki ulkoapäin saatavat vaikutteet. Jos niitä on liikaa yhdellä kertaa, niinkuin joskus arvokkaitakin tavaroita liikkeiden näyteikkunoissa, niin eipä hätää; työ tekijäänsä ohjaa ottamaan kulloinkin tarvittavat apuneuvot.

MARTTI VAULA